

Já vůbec nevím, jak Zuzanku za to čtení známkovat. Vždyť ten Brail je tak neskutečně složitý. Možná bych ji známkovat neměla vůbec...

A jak ji zapojit do tělocviku? A jak do výtvarky? No, možná bude nejlepší, když si místo toho trochu odpočine...

Ještě že Zuzanka má k ruce paní asistentku, bylo by pro ni jinak hodně těžké vyznat se v aktovce i ve věcech na lavici. Paní asistentka jí všechno podá, doprovodí ji na záchod i všude jinde po škole... Zuzanka je moc šikovná a hodná holčička, a jak je chytrá, vždyť si hned všechno krásně zapamatuje... Všichni ji nesmírně obdivujeme.

Zuzanka roste a už je z ní slečna na druhém stupni. Maminka vysvětluje, že s trénováním pohybu s bílou holí teď na dva roky úplně přestaly. Tu trojku z matiky Zuzka potřebuje vytáhnout alespoň na dvojku. Nedá se zkrátka ale stíhat všechno, prostě je toho moc...

Zuzka je hodná, nevyrušuje. Za pomoci mluvicího počítače a své skvělé paměti počítá příklady z hlavy, výsledky diktuje paní asistentce. Ta je zapíše pro paní učitelku. O přestávce děti pobíhají po třídě, holky řeší módu, účesy, nejlepší kamarádku, seriály. Zuzka je tichá, pár holek se u její lavice taky sem tam staví. Zuzka chodí do běžné školy, integrace probíhá úspěšně, všichni jsou spokojení.

Jenže po škole se za Zuzkou doma žádná kamarádka nezastaví a Zuzka se sama za nikým nevydá...

Opravdu má takto nějak vypadat zvládaná integrace, chcete-li inkluze?

Tohle je jen takové rychlé, nanejvýš zjednodušené nahlédnutí do reality mnoha integrovaných nevidomých dětí.

Jenže co se to tady vlastně doopravdy děje?

Co se jako dítě potřebuji naučit a co potřebuji zažívat, abych jednou mohla jako nevidomá spokojeně vést svůj dospělý život?

Potřebuji si osvojit dovednosti, které mi umožní poznat sama sebe, rozvinout v sobě vše, co rozvinout mohu, potřebuji umět rozpoznat, jaké možnosti mi svět nabízí. Potřebuji se naučit vidět volby, které mám, abych jednou mohla vést život tak, jak si sama budu přát.

A co to tedy znamená konkrétně?

- Brail:

Bez Braillova písma bych jinak zůstala v podstatě negramotná. Braillskou průpravou také rozvíjím a prohlubuji schopnosti hmatu obecně, což je pro nevidomého další naprosto klíčová dovednost. Prostě s vycvičeným hmatem "nevidím" zase o trochu méně.

- Orientace a pohyb v prostoru:

Naprosto zásadní věc, bez této dovednosti těžko svět přesvědčím, že jsem připravená na samostatnou dospělost, že jsem plně zaměstnatelná, když si nikam sama nedojdu a motám se v každé místnosti. Žádné akademické tituly mi v tomto ohledu nebudou co platné. Potřebuji se tedy především perfektně sžít s bílou holí.

- Pohybová zdatnost:

Se schopností se poslepu orientovat a pohybovat souvisí i celková pohybová gramotnost. Není žádný důvod, abych si jako nevidomá rozvinula sedavý životní styl a jediným sportem, do kterého se pustím, byly šachy. I nevidomé dítě se potřebuje hýbat, ať už pod vedením při organizovaném sportu, nebo jen tak spontánně, pro hru vlastní nebo s druhými, pro radost.

Hledat příležitosti a záminky vstát a pohnout se... Raději jít po schodech pěšky nebo je klidně i vyběhnout nežli pokaždé využít výtah, jít kus pěšky místo neustálého popovávání se autem...

Slepotu nemusí automaticky znamenat ochablost celého těla a rozhodně ji neomlouvá!

- Moderní technologie:

Potřebuji využívat počítač a mobil speciálně přizpůsobené pro práci poslepu.

Jedině tak získávám plnou kontrolu nad vlastním písemným projevem, jediné tak vytvářím texty, které mohou číst i vidící. Jsem připravená komunikovat srovnatelným způsobem s vidícími a mám tím pádem šanci ve světě obstát.

- Dovednosti každodenního života:

Učím se vytvářet si ve věcech systém, starat se o sebe, samostatně, bez pomoci druhých dělat všechny ty drobné úkony, které se vidící dítě učí jen tak mimoděk tím, že vidí, jak je dělají jiní...

- Zdravý sebekoncept:

A v neposlední řadě potřebuji uvěřit, že patřím k ostatním jako kdokoli jiný, že mám co nabídnout, že to spolu zvládneme, že svět je fajn místo. K tomu všemu se potřebuji v sobě propracovat k realistickému pohledu na sebe, věcně přijmout limity, které jsou jednou provždy dány mým handicapem, otevřeně si být vědoma svých možností, kvalit i slabín.

Integrace nevidomých dětí stojí před obrovským úkolem spolu s rodiči toto všechno dokázat. Je pochopitelné, že na to škola ani rodina nemohou být samy, že potřebují spolupracovat s odborníky, mít u nich zázemí.

Zuzanka by měla mít možnost potkávat občas také nevidomé vrstevníky, aby zažívala, že nevidět může být i něčím běžným, neupoutávajícím pozornost, něčím, s čím se počítá se samozřejmostí... Že se může jednat o zkušenost dobře známou i někomu jinému... Aby zakoušela přirozenou rovnocennost, aby si mohla všimnout, co a jak druzí nevidomí dělají, co prožívají...

Její rodiče a také pedagogové by měli znát i jiné nevidomé děti, už třeba jenom proto, jak se na Zuzčiny výkony a výsledky dívat, co po ní chtějí, jaká očekávání mít... Paní asistentka by měla dobře rozumět, že Zuzanku pomáhá chytat na neasistovaný život, protože kvůli ztrátě zraku není nutné žít jako dospělý v neustálé závislosti na pomoci vidících. Zuzku ideálně čeká život v plné integraci, v takové podobě, kterou si sama vybere. Nedopusťme, aby Zuzanka ze školy do života odcházela handicapovanější víc, než je nezbytně nutné, než je dané tím, že pouze nevidí...

Pavla Kovaříková

www.rozhledna.info